

Selo koje se zove Emaus

Kristovo uskrsnuće u ranim satima nedjeljnog jutra činjenica je koju Evanđelje jasno i čvrsto donosi. Prva svjedočanstva o praznoj grobnici nude nam svete žene i apostoli Petar i Ivan. Jedno koje je za svetog Josemariju imalo posebno značenje bilo je objavljivanje Isusa učenicima u Emausu.

23.11.2012.

Kristovo uskrsnuće u ranim satima nedjeljnog jutra činjenica je koju Evanđelje jasno i čvrsto donosi. Prva svjedočanstva o praznoj grobnici nude nam svete žene i apostoli Petar i Ivan; i tada različita pojavljivanja Uskrsnuloga Isusa. Jedno koje je za svetog Josemariju imalo posebno značenje bilo je objavljivanje Isusa učenicima u Emausu, koje u detalje donosi Evanđelje po Luki.

Znamo kako događaj počinje. „I gle, dvojica su od njih toga istog dana putovala u selo koje se zove Emaus, udaljeno od Jeruzalema šezdeset stadija. Razgovarahu međusobno o svemu što se dogodilo. I dok su tako razgovarali i raspravljali, približi im se Isus i pođe s njima. Ali prepoznati ga - bijaše uskraćeno njihovim očima“ (Lk 24:13–16).

Iz detalja koje nam donosi sveti Luka može se činiti lako locirati selo u koje su putovali Kleofa i drugi učenik.

Međutim, nema mnogo mjesta u Svetoj Zemlji u kojima su vrijeme i povijesni događaji toliko promijenili stvari, da bi nekoliko različitih mjesta moglo biti Emaus o kojem govori Evandjelje. Neka su vjerojatnija, zato što se podudaraju sa znanstvenim istraživanjima i zato što su i danas mjesta hodočašćenja.

“Emmaus” zapadno od Jeruzalema

Prvo moguće mjesto jest grad zapadno od Jeruzalema kojemu je u Starom Zavjetu dano ime Emaus. 165.godine prije Krista, seleukidska vojska vođena Nikanorom i Gorgijom, utaborena na ovom mjestu, pretrpjela je težak poraz od strane židovskih pobunjenika koje je predvodio Juda Makabejac (usp. 1. Mak 3:38 – 4:25). Tamo je također izgrađena i tvrđava u tom istom razdoblju (usp. 1. Mak 9:50), čiji ostaci postoje i danas. Njezin strateški položaj – na cesti između

luke Jaffa i Jeruzalema, gdje završava dolina i uzdižu se središnje planine Palestine – natjerala je Rimljane da je učine velikim administrativnim centrom, polovicom prvog stoljeća prije Krista. Međutim, u ponovljenom napadu na rimske kohorte spaljena je i srušena sa zemljom 4.godine prije Krista. Vjerojatno je obnovljena 66.-67.godine nakon Krista jer je povjesničari Flavije Josip i Plinij uključuju u listu glavnih gradova toga područja, a Vespasijan ju je pokorio u svom pokretu za suzbijanje židovskih pobuna. Tada je nazvana Nikopolis, „Grad Pobjede“, i to je ime potvrđeno kada joj je dodijeljen naslov rimskoga grda 223.godine.

Najstariji svjedok koji Emaus-Nikopolis izjednačava s Emausom iz Evandjelja datira iz trećeg stoljeća nakon Krista: Eusebije iz Cezareje, u svoj djelu *Onomasticon*, listi

biblijskih mjesta nacrtanih oko 295.godine nakon Krista, kaže da se „Emaus, iz kojeg potječe Kleofa, koji se spominje u Evandjelju svetoga Luke, danas zove Nikopolis, i važan je grad u Palestini.“ I sveti Jeronim, potvrdivši ovu teoriju dok je Eusebija prevodio na latinski, također nam govori da je 386.godine hodočastio u „Nikopolis, prije zvan Emaus, gdje je naš Gospodin, prepoznat u lomljenju kruha, posvetio kuću Kleofe i učinio je crkvom“(Sveti Jeronim, Epistola CVIII. *Epitaphium Sanctae Paulae*, 8).

Tijekom bizantinskog vremena, između četvrtog i sedmog stoljeća, Emaus-Nikopolis mora da je imao mnogo kršćanske populacije jer je bio biskupijsko središte. 638.godine nakon Krista Arapi su ušli u Palestinu i osvojili grad, koji se otada zove Amwas. Iako je rečeno da je evakuiran dvije godine ranije zbog kuge, ipak je i dalje bio glavni grad toga područja tijekom perioda

islamske vladavine. U lipnju 1099. godine bila je to posljednja tvrđava koju su osvojili Križari na svom putu prema Jeruzalemu, a u dvanaestom stoljeću, tijekom kršćanskih kraljevanja, izgrađena je kršćanska crkva na ruševinama bizantske bazilike.

Sve do toga vremena tradicija koja je Nikopolis izjednačavala s mjestom gdje se uskrsli Isus pokazao dvojici učenika zadržana je, usprkos neslaganja s riječima svetog Luke koji je rekao da je Emaus šezdeset *stadia* (oko sedam milja) od Jeruzalema. Nikopolis je stotinu i šezdeset *stadia*, drugim riječima, razlika od preko osamnaest milja. Iako su istraživači priložili različite hipoteze kako bi to objasnili, oslabilo je izjednačavanje Nikopolisa s Emausom iz Evandjelja, crkva im je napuštena nakon što su Križari otišli, i kršćani su nestali iz grada sve do kraja devetnaestog stoljeća. Na

inicijativu blažene Marije iz Betlehema, karmelićanke, 1878.godine je kupljena zemlja na kojoj se nalaze ostaci crkve i još su jednom počela hodočašća.

Arheološka istraživanja obavljena 1880. i 1924., i ona koja su trenutno u tijeku, otkrila su ostatke dvaju bizantinskih bazilika i srednjovjekovne crkve, crkve Križara, izgrađene kamenjem od ruševina dvaju bazilika.

Još jedan Emaus: sjeverno od Jeruzalema

Još jedno mjesto koje bi moglo biti Emaus iz Evandjelja je maleno selo El Qubeibeh, smješteno na antičkoj rimskoj utvrdi nazvanoj Kastelum Emaus, točno šezdeset *stadia* sjeverno od Jeruzalema. Franjevci koji su tamo stigli 1355.godine otkrili su neke lokalne običaje koji su bili temelj za izjednačavanje tog sela s Kleofinim selom. Prva iskapanja,

krajem osamnaestog stoljeća, otkrila su ostatke križarske bazilike koja se ugradila u prethodnu strukturu, te također i tragove srednjovjekovnog sela. 1902.godine izgrađena je neo-romanička crkva, uključujući ono što je ostalo od prethodne, i ta stoji još i danas.

Na Uskrs 2008.godine, papa Benedikt XVI osvrće se na činjenicu da se još uvijek nije u potpunosti definirao Emaus o kojem Evanđelje govori.

„Postoje brojne hipoteze, i to je samo po sebi sugestivno, jer to znači da možemo misliti da se Emaus zaista nalazi svugdje: cesta prema Emausu, cesta je svakog kršćanina, čak i svakog muškarca i žene. Uskrsnuli Isus postaje nam suputnik na našem putovanju kako bi ražario vatru vjere i nade u našim srcima, i kako bi razlomio kruh vječnoga života“ (Benedikt XVI, Angelus, 6.travanj 2008.).

„Dva su učenika išla u Emaus. Bio je uobičajen put kao što je put tolikih drugih pješaka. Tada im se sasvim neupadljivo pridruži Isus. Razgovor s njime rastjerao je umor. Predočavao sam prizor. Dan na izmaku, a lagani povjetarac u zraku. Okolo naokolo polja. Pšenica je skoro sazrela, stara maslinova stabla svjetlucaju srebrnasto u nestajućem svjetlu.“ (*Prijatelji Božji*, 313).

Prisutnost našeg Gospodina morala ih je nadahnuti velikim povjerenjem, jer sa samo nekoliko rečenica, učinio je da mu otvore svoja srca. „On razumije njihovu bol. On prodire u njihovo srce i omogućava im da sudjeluju u životu koji prebiva u njemu“ (*Susret s Kristom*, no. 105). Njihove nade da će Isus osloboditi Izrael završile su razapinjanjem. Kada su napustili Jeruzalem znali su da mu tijelo nije više u grobnici, i da su žene rekle što su od anđela čule o njegovom Uskrsnuću; ali nisu u to

vjerovali (Lk 24: 17-24). Bili su tužni i njihova je vjera slabila. Tada im je Isus rekao, „O bezumni i srca spora da vjerujete što god su proroci navijestili! Nije li trebalo da Krist sve to pretrpi te uđe u svoju slavu?" Počevši tada od Mojsija i svih proroka, protumači im što u svim Pismima ima o njemu.“ (Lk 24:25-27).

Kakav je to morao biti razgovor! Ali, „došavši u selo završava njihovo pješačenje. Oba učenika su – a da to nisu ni primijetila – u svojim srcima bila duboko pogođena riječima i ljubavlju utjelovljenog Boga. Oni žale što Gospodin ide dalje. *On ih pozdravi i pričini se kao da ide dalje*“ (Prijetelji Božji, 314). Međutim, „oba ga učenika zaustave i zamole da ostane“ (Susret s Kristom, 105). Molili su ga, „Ostani s nama jer zamalo će večer i dan je na izmaku!“ (Lk 24:29). Isus je ostao, i „dok bijaše s njima za stolom, uze kruh, izreče blagoslov, razlomi te im davaše. Uto im se otvore oči te ga

prepoznaše, a on im iščeznu s očiju. Tada rekoše jedan drugome: "Nije li gorjelo srce u nama dok nam je putem govorio, dok nam je otkrivao Pisma?"“ (Lk 24: 30-32).

Osvrćući se na ovaj odlomak, sveti ga je Josemaria također primijenio i na apostolat onih kršćana koji su, usred svijeta, pozvani učiniti Krista prisutnim u svim sferama u kojima sami žive i rade (usp. *Susret s Kristom*, 105).

„‘Nije li gorilo srce u nama dok nam je putem govorio?’ Te riječi učenika iz Emausa morale bi se – ako si pravi apostol – čuti iz usta tvojih kolega nakon što su tebe susreli na svojem životnom putu.” (*Put*, 917).

Naš se Gospodin odlučio Kleofi i njegovom prijatelju pridružiti na sasvim obični način, poput nekog putnika, bez da ga oni odmah prepoznaju. To je poput trideset godina njegovog skrovitog života. .

Reakcija učenika iz Emausa, koji su odmah ustali i vratili se u Jeruzalem (usp. Lk 24:33), lekcija je nama svima. „Dok je Krist lomio kruh, otvaraju se Kleofi i njegovom prijatelju oči! No, upravo ako on i nestane pred našim očima, mi ćemo biti kadri da se ponovo dadnemo na put dok ne nastupi noć, da drugima govorimo o Njemu, jer tolika radost ne može stati samo u jedno srce. Put u Emaus... Kakvo li je prizvuk Bog dao tom imenu. Emaus – to je čitav svijet, jer Gospodin je otvorio Božje putove na zemlji.” (*Prijatelji Božji*, 314).

.....